

RIKSDAGENS PROTOKOLL.

1893.   Andra Kammaren.   N:o 4.

Måndagen den 30 januari.

Kl. 2 e. m.

§ 1.

Föredrogos och öfverlemnades till behandling af statsutskottet Kongl. Maj:ts i senaste sammanträdet aflemnade propositioner till Riksdagen:

angående anslag till utvidgande af kasernetablissemnet i Östersund och svea ingenjörsbataljons härvarande kasernetablissemnet äfvensom till uppförande af ett nytt kasernetablissemnet för Norrlands trängbataljon m. m.; samt

angående försäljning af två till södra skånska infanteriregementet upplåtna, kronan tillhöriga jordområden.

§ 2.

Efter föredragning vidare af de på kammarens bord hvilande motioner hänvisades:

herrar *Fr. Bergs* och *E. Hammarlunds* motion, n:o 111, till statsutskottet;

herr *E. Hammarlunds* motion, n:o 112, till statsutskottet;

herr *E. Hammarlunds* m. fl. motion, n:o 113, till tillfälligt utskott;

herr *E. Hammarlunds* motion, n:o 114, till lagutskottet;

herr *G. Elowsons* motion, n:o 115, till statsutskottet;

herr *E. Olssons* i Kyrkebol motion, n:o 116, till tillfälligt utskott;

herr greve *H. E. G. Hamiltons* motioner, n:o 117 till lagutskottet och n:o 118 till bevillningsutskottet;

herr *L. Perssons* i Heljebol motion, n:o 119, till lagutskottet;

herr *O. W. Redelius'* motion, n:o 120, till lagutskottet;

herr *A. Hanssons* i Solberga motion, n:o 121, till bevillningsutskottet;

herr *A. W. Nilsons* från Lidköping motion, n:o 122, till statsutskottet;

- herr *D. G. Restadius'* motion, n:o 123, till statsutskottet;
herr *A. G. Olssons* i Frösvi motion, n:o 124, till bevillningsutskottet;
herr *D. Perssons* i Tällberg motion, n:o 125, till lagutskottet;
herr *S. Arnoldssons* motion, n:o 126, till lagutskottet;
herr *S. von Friesens* motion, n:o 127, till statsutskottet;
herr *A. Perssons* i Mörarp motion, n:o 128, till statsutskottet;
herr *J. Andersons* i Tenhult motioner, n:o 129 till statsutskottet,
n:o 130 till bevillningsutskottet och n:o 131 till statsutskottet;
herr *J. Johnssons* i Bollnäs motion, n:o 132, till bevillningsutskottet;
herr vice talmannen *A. P. Danielsons* motion, n:o 133, till bevillningsutskottet;
herr *N. Perssons* i Vadensjö motioner, n:o 134 till tillfälligt utskott och n:o 135 till bevillningsutskottet;
herr *P. G. Peterssons* i Brystorp motion, n:o 136, till statsutskottet;
herr *J. A. Johanssons* i Strömsberg motion, n:o 137, till bevillningsutskottet;
herr *A. Larssons* i Flicksäter motioner, n:is 138 och 139, till lagutskottet;
herr *J. P. Janssons* i Saxhyttan motion, n:o 140, till lagutskottet;
herr *L. Dahlstedts* motion, n:o 141, till statsutskottet;
herr *J. O. Domeijs* motion, n:o 142, till lagutskottet;
herr *E. Beckmans* motion, n:o 143, till tillfälligt utskott;
herr *P. Truedssons* motion, n:o 144, till lagutskottet;
herrarna *J. Bromées* och *J. Nordins* motion, n:o 145, till bevillningsutskottet;
herr *J. Bromées* m. fl. motion, n:o 146, till bankoutskottet;
herrarna *J. Perssons* från Arboga och *E. Erssons* i Arnebo motion, n:o 147, till statsutskottet;
herr *O. Olssons* från Stockholm motion, n:o 148, till lagutskottet;
herr *N. Peterssons* i Runtorp motioner, n:o 149 till bevillningsutskottet och n:o 150 till statsutskottet;
herr *O. V. Vahlins* motioner, n:is 151 och 152, till statsutskottet;
herr *P. Waldenströms* motioner, n:o 153 till tillfälligt utskott och n:o 154 till konstitutionsutskottet;
herr *S. J. Boëthius'* och *K. E. Holmgrens* motion, n:o 155, till statsutskottet;
herr *O. Nylanders* motion, n:o 156, till bevillningsutskottet;
herr *E. J. Ekmans* motion, n:o 157, till lagutskottet;
herr *M. Dahns* motion, n:o 158, till bankoutskottet;
herr *A. Hedins* motion, n:o 159, till statsutskottet;
herr *G. Swanbergs* motion, n:o 160, till bevillningsutskottet;
herrarna *Chr. Lovéns* och *S. J. Boëthius'* motion, n:o 161, till statsutskottet;
herr *N. Jönssons* i Gammalstorp motioner, n:o 162 till statsutskottet och n:o 163 till bevillningsutskottet;
herr *A. F. Liljeholms* motion, n:o 164, till statsutskottet;
herr *J. Bromées* m. fl. motion, n:o 165, till bevillningsutskottet;

- herr *P. G. Näslunds* motion, n:o 166, till statsutskottet;
 herr *M. Alsterlunds* motion, n:o 167, till statsutskottet;
 herr *E. Svenssons* från Karlskrona motion, n:o 168, till lagutskottet;
 herrar *N. Nilssons* i Skärhus och *N. Svenssons* i Olseröd motion,
 n:o 169, till statsutskottet;
 herr *Lasse Jönssons* motioner, n:is 170 och 171, till lagutskottet;
 herr *J. Peterssons* i Boestad motion, n:o 172, till bevillnings-
 utskottet;
 herr *E. O. V. Wavrinskys* motion, n:o 173, till lagutskottet;
 herr *C. Wallis'* motion, n:o 174, till bevillningsutskottet;
 herr *E. Åkerlunds* motion, n:o 175, till lagutskottet;
 herr *O. Olssons* från Stockholm motion, n:o 176, till lagutskottet;
 herr *P. Norbergs* motion, n:o 177, till bevillningsutskottet;
 herr *A. Göranssons* motion, n:o 178, till lagutskottet;
 herr *A. Olssons* i Mårdäng motion, n:o 179, till lagutskottet;
 herr *A. G. Andersons* i Himmelsby motion, n:o 180, till lagutskottet;
 herr *J. A. Johanssons* i Bastholmen motioner, n:o 181 till lag-
 utskottet och n:o 182 till tillfälligt utskott;
 herr *C. T. Linds* i Gerum motion, n:o 183, till statsutskottet;
 herr *G. W. Svenssons* i Rydaholm motion, n:o 184, till tillfälligt
 utskott;
 herr *C. W. Collanders* motion, n:o 185, till lagutskottet;
 herr *A. Petersons* i Hasselstad motion, n:o 186, till statsutskottet;
 herr *I. Månssons* m. fl. motion, n:o 187, till statsutskottet;
 herr *C. E. Thermoënius'* motioner, n:is 188 och 189 till bevillnings-
 utskottet, n:o 190 till lagutskottet, n:o 191 till bevillningsutskottet och
 n:o 192 till lagutskottet;
 herr *P. Waldenströms* m. fl. motion, n:o 193, till bevillnings-
 utskottet;
 herr *P. Waldenströms* motion, n:o 194, till bevillningsutskottet;
 herr *T. W. Forsells* motion, n:o 195, till bevillningsutskottet;
 herr *N. Rosengrens* motioner, n:is 196 och 197, till lagutskottet;
 herr *C. A. Bokströms* motion, n:o 198, till statsutskottet;
 herr *J. A. Fjällbäcks* motioner, n:is 199 och 200, till lagutskottet;
 herr *A. V. Ljungmans* motioner, n:is 201 och 202, till stats-
 utskottet; samt
 herr *J. Olssons* från Stockholm motion, n:o 203, till bevillnings-
 utskottet.

§ 3.

Föredrogs och lades till handlingarne bankoutskottets memorial n:o 1, med öfverlemnande af fullmäktiges i riksbanken till bankoutskottet afgifna berättelse.

§ 4.

Med bifall till herr talmannens i sådant afseende gjorda hemställan beslöt kammaren att för behandling af de motioner, som blifvit till tillfälligt utskott remitterade, tillsätta fyra tillfälliga utskott.

I afseende å dessa utskotts sammansättning hemställde herr talmannen, huruvida kammaren, i likhet med hvad under de senare årens riksdagar egt rum, ville besluta, att i hvarterda utskottet skulle ingå nio ledamöter.

Härvid begärdes ordet af

Herr Hedin, som yttrade: Det är efter samråd med några ledamöter af kammaren, som jag tillåter mig göra en hemställan derom, att kammaren måtte besluta att tillsätta fem suppleanter i hvar och ett af de tillfälliga utskotten. Detta förslag motiveras icke deraf, att det skulle visat sig något behof af en sådan förstärkning, något behof att hafva ersättningsmän att tillgå vid uppstående luckor inom utskotten; utan det motiveras af hänsynen till de ledamöter af kammaren, som i strid mot det eljest allmänna parlamentariska bruket icke blifvit placerade i något utskott, icke användts, såsom riktigt vore, i största möjliga utsträckning vid den förberedande behandlingen af riksdagsfrågorna. Mitt förslag afser att bereda åt desse ett tillfälle, som de eljest sakna, att få vara närvarande vid förhandlingarna i utskotten. Och utan att vilja ifrågasätta, att icke kammarens ledamöter samvetsgrant intressera sig för riksdagsarbetet, måste man ju anse alldeles gifvet, att den, som erhåller ett sådant uppdrag, har en särskild eljest icke förekommande anledning att med större noggrannhet på förhand sätta sig in i de frågor, som i utskottet förekomma. Då jag har förvissat mig om, att åtminstone en del af kammarens ledamöter dela min åsigt, hemställer jag, att kammaren behagade besluta att till hvar och ett af de fyra nu beslutade tillfälliga utskotten äfven utse fem suppleanter.

Sedan öfverläggningen i detta ämne härmed förklarats slutad och efter af herr talmannen i sådant afseende gifna propositioner, beslöt kammaren att för hvarterda af de beslutade fyra tillfälliga utskotten välja nio ordinarie ledamöter och fem suppleanter.

Herr talmannen tillkännagaf härefter, att han låtit uppgöra förslag till gruppering och fördelning af de motioner, som blifvit till tillfälligt utskott hänvisade; varande detta förslag af följande lydelse:

Förslag till fördelning af de 16 inom Andra Kammaren väckta motioner, hvilka blifvit hänvisade till behandling af tillfälligt utskott.

Till behandling af ett tillfälligt utskott (n:o 1) torde få öfverlemnas motioner af:

herr *A. Bexell*, n:o 4, om vissa ändringar i folkskolestadgan;

herr *Chr. Bülow*, n:o 54, om skrifvelse till Kongl. Maj:t med begäran om införande af tyska språket såsom obligatoriskt läroämne vid rikets folkskolelärareseminarier;

herr *E. Hammarlund*, n:o 113, om förbättring i de nuvarande pensionsvilkoren i folkskolelärares enke- och pupillkassa;

herr *P. Waldenström*, n:o 153, om latinskrifningens upphörande vid de allmänna läroverken; och

herr *G. W. Svensson* i Rydaholm, n:o 184, om skrifvelse till Kongl. Maj:t med begäran om anordning för beredande af undervisning åt vissa beväringssynglingar i skrifving och räkning.

Summa 5.

Till ett annat tillfälligt utskott (n:o 2) torde få öfverlemnas motioner af:

herr *A. E. Petersson* i Hamra, n:o 53, om skärpta bestämmelser för försäljning af margarin; och

herr *N. Persson* i Vadensjö, n:o 134, om skrifvelse till Kongl. Maj:t med begäran om utfärdande af bestämmelser, afseende förebyggande af missbruk vid beredning af och handel med ost, hvari ingår annat än af mjölk framställt fettämne.

Summa 2.

Till ett tredje tillfälligt utskott torde få öfverlemnas motioner af:

herr *E. Beckman*, n:o 3, om skrifvelse till Kongl. Maj:t med begäran om utredning rörande lämpligaste sättet för åstadkommande genom statens försorg af en svensk "arbetsstatistik" m. m.;

herr *C. J. Hammarström*, n:o 20, om skrifvelse till Kongl. Maj:t med begäran om framläggande af förslag till författning i syfte att staten måtte bekosta vård åt medellöse sinnessjuka m. m.;

herr *Chr. Bülow*, n:o 95, om anställande af inspektörer för öfvervakande af fattigvårdsväsendet; och

herr *E. Beckman*, n:o 143, om skrifvelse till Kongl. Maj:t med begäran om utredning rörande lämpligheten af en lagstiftning om skiljenämnder mellan arbetare och arbetsgifvare m. m.

Summa 4.

Slutligen torde till ett fjerde tillfälligt utskott (n:o 4) få hänvisas motioner af:

herr *A. Olsson* i Ornakärr, n:o 52, angående närmare föreskrifter om sättet för utbetalning af nämndemän tillkommande ersättning för inställelse vid brottmålsransakning i vissa fall;

herr *J. Andersson* i Lysvik, n:o 56, om skrifvelse till Kongl. Maj:t med begäran om utsträckt rätt för sterbhusdelegare att erhålla gemensam expedition i lagfartsärenden;

herr *C. M. Ekström*, n:o 82, om skrifvelse till Kongl. Maj:t med begäran om ändring i förordningen angående expeditionslösen, åsyftande rättighet för part att tidigare bekomma expedition;

herr *E. Olsson* i Kyrkebol, n:o 116, om skrifvelse till Kongl. Maj:t med begäran om åtgärder till befrielse för fattigvårdsstyrelse i gränskommun från dess befattning med fortskaffande af från grannlanden hitförpassade nödställda svenske undersåtar; och

herr *J. A. Johansson* i Bastholmen, n:o 182, om skrifvelse till Kongl. Maj:t med begäran om ändring i lotsförordningen, afseende lotsningen längs bohuslänska kusten.

Summa 5.

Detta förslag, som nu uppläst, blef af kammaren godkänt.

Slutligen beslöt kammaren, på derom af herr talmannen gjord framställning, att nästa onsdag, den 1 instundande februari, företaga val af ledamöter och suppleanter i här ofvan omförmälda tillfälliga utskott.

§ 5.

Ledighet från riksdagsgörömlen beviljades:
 herr *A. Larson* i Slättäng under 14 dagar f. o. m. den 31 dennes,
 " *J. E. Eliasson* i Oktorp " 14 " " " 1 februari,
 " *A. Swartling* " 5 " " " 1 "
 och " *L. A. Eklund* " 5 " " " 1 "

§ 6.

Justerades protokollsutdrag; hvarefter kammarens ledamöter ätskildes kl. 2.55 e. m.

In fidem
Hj. Nehrman.

Onsdagen den 1 februari.

Kl. 12 på dagen.

§ 1.

Justerades protokollen för den 24 och 25 nästlidne januari.

§ 2.

Härefter anställdes val af nio ledamöter och fem suppleanter i hvart och ett af de fyra tillfälliga utskott, kammaren beslutat tillsätta; och utsågos härvid till

ledamöter i tillfälliga utskottet n:o 1:

herr	<i>J. A. Johansson</i> i Strömsberg	med	186	röster,
"	<i>A. Svenson</i> i Edum	"	186	"
"	<i>G. F. Östberg</i>	"	144	"
"	<i>L. Dahlstedt</i>	"	128	"
"	<i>J. Eklund</i> i Högemåla	"	127	"
"	<i>E. Hammarlund</i>	"	127	"
"	<i>E. Norman</i>	"	127	"
"	<i>J. Persson</i> från Arboga	"	127	"
och	" <i>E. A. Zotterman</i>	"	127	"

ledamöter i tillfälliga utskottet n:o 2:

herr	A. Nilsson i Rinkaby	med	187	röster,
"	A. Svenson i Bossgården	"	186	"
"	G. W. Svensson i Rydaholm	"	130	"
"	P. Waldenström	"	130	"
"	C. H. Wittsell	"	130	"
"	G. Ericsson från Stockholm	"	129	"
"	C. Gethe	"	129	"
"	Chr. Lovén	"	129	"
och	O. W. Redelius	"	129	;"

ledamöter i tillfälliga utskottet n:o 3:

herr	C. Johansson i Esset	med	184	röster,
"	O. Larsson i Mörtlösa	"	184	"
"	E. A. Wijkander	"	184	"
"	C. A. Alexanderson	"	122	"
"	R. Berg	"	122	"
"	A. Hahn	"	122	"
"	H. Hedlund	"	122	"
"	J. Nordin	"	122	"
och	N. P. Wallmark i Selånger	"	122	;"

ledamöter i tillfälliga utskottet n:o 4:

herr	K. A. Kihlberg	med	182	röster,
"	P. Nilsson i Råby	"	182	"
"	P. Svensson i Brämhult	"	182	"
"	J. O. Domeij	"	126	"
"	E. J. Ekman	"	125	"
"	C. M. Ekström	"	125	"
"	C. B. N. Falk	"	125	"
"	T. W. Forsell	"	125	"
och	G. W. Skytte	"	125	;"

suppleanter i tillfälliga utskottet n:o 1:

herr	C. T. Lind i Gerum	med	129	röster,
"	Fr. Berg	"	119	"
"	A. Olsson i Mårdäng	"	118	"
"	S. Arnoldsson	"	117	"
och	M. Alsterlund	"	114	;"

suppleanter i tillfälliga utskottet n:o 2:

herr	S. O. Nylander	med	151	röster,
"	C. L. Palm	"	124	"
"	J. E. Schöden	"	120	"
"	C. Wallis	"	119	"
och	J. Andersson i Ölsund	"	119	;"

suppleanter i tillfälliga utskottet n:o 3:

herr	<i>C. J. Hammarström</i>	med	138	röster,
"	<i>J. P. Dahlberg</i>	"	111	"
"	<i>J. Sjöholm</i>	"	108	"
"	<i>J. A. Westerberg</i>	"	108	"
och	<i>O. Olsson från Stockholm</i>	"	108	;"

suppleanter i tillfälliga utskottet n:o 4:

herr	<i>N. A. Molander</i>	med	126	röster,
"	<i>N. Svensson i Olseröd</i>	"	105	"
"	<i>J. A. Johansson i Bastholmen</i>	"	104	"
"	<i>P. A. Romberg</i>	"	104	"
och	<i>A. G. Olsson i Frösvi</i>	"	104	"

Mellan de ledamöter, hvilka till suppleantplatser erhållit lika antal röster, bestämdes ordningen, sådan den finnes här ofvan angifven, genom lottningar.

§ 3.

Justerades protokollsutdrag angående de i nästförestående paragraf omnämnda val.

§ 4.

Ledighet från riksdagsgöromålen beviljades herr *C. T. Lind* i Gerum under 14 dagar från och med den 4 innevarande februari.

Härefter åtskildes kammarens ledamöter kl. 2,24 e. m.

In fidem
Hj. Nehrman.

Lördagen den 4 februari.

Kl. 2 e. m.

§ 1.

Justerades de i kammarens sammanträden den 26, 27 och 28 nästlidne januari förda protokoll.

§ 2.

Ordet lemnades på begäran till

Herr Lilienberg, som anförde: Herr talman! Jag har ett förslag att framlägga, nemligen att kammaren behagade besluta att tillsätta ett särskildt utskott för behandling af Kongl. Maj:ts proposition om antagande af lag angående bevisning inför rätta och de lagar, som genom samma proposition äro föreslagna. Jag framlägger detta förslag efter samråd med Andra Kammarens män inom lagutskottet och därför att lagutskottet är vid denna riksdag mer än vanligt betungadt af arbete. — Under det att vid förra lagtima riksdagen antalet motioner, som hänvisades till lagutskottet, var 58, är det vid denna 76. Dessutom väntas en kongl. proposition angående förändrad organisation af domkapiteln och flera andra kungliga propositioner, fastän icke så omfattande som den nämnda om stiftsstyrelserna.

Jag föreslår, att ledamöternas antal i detta särskilda utskott bestämmes till 7 från hvardera kammaren och att denna kammare utser ett lika antal suppleanter som ledamöter.

Herr Jonsson i Hof yttrade: Jag skall taga mig friheten anhölla, att det af herr Lilienberg väckta förslaget måtte bordläggas.

Det af herr Lilienberg framställda förslaget blef härefter bordlagdt.

§ 3.

Ledighet från riksdagsgöromålen beviljades:

herr <i>G. W. Svensson</i> i Rydaholm	under 14 dagar fr. o. m. den 11 dennes			
" <i>C. W. Collander</i>	" 5	"	"	5 "
" <i>A. Bexell</i>	" 14	"	"	4 "
" <i>C. G. A. Bergendahl</i>	" 11	"	"	8 "
" <i>J. Jonson</i> i Fröstorp	" 10	"	"	8 "
" <i>A. E. Petersson</i> i Hamra	" 10	"	"	11 "
och " <i>C. Johansson</i> i Esset	" 14	"	"	8 "

§ 4.

Till bordläggning anmäldes:

statsutskottets memorial n:o 11, i anledning af remiss från Andra Kammaren af två särskilda, af herrar A. Hahn och N. Petersson väckta motioner;

bevillningsutskottets memorial n:o 1, angående en till bevillningsutskottet hänvisad motion om restitution åt Göteborgs museum af 1,034 kronor 90 öre, utgörande erlagd tull för vissa af nämnda museum från utlandet införskrifna konstverk; samt

lagutskottets utlåtanden:

n:o 1, i anledning af verkställd granskning utaf justitieombudsmannens embetsförvaltning;

n:o 2, i anledning af Kongl. Maj:ts proposition med förslag till lag angående ändrad lydelse af 102 och 140 §§ konkurslagen;

n:o 3, i anledning af väckt motion om tillägg till dels kongl. förordningen angående mantals- och skattskrifningarnes förrättande den 20 juli 1861, § 3, dels ock kongl. förordningen angående fattigvården i riket den 9 juni 1871, § 22; och

n:o 4, i anledning af väckt motion angående upphäfvande af lagens stadganden om giftomannarätt.

Härefter åtskildes kammarens ledamöter kl. 2,24 e. m.

In fidem
Hj. Nehrman.